

विदेशमन्त्रिणः जयशङ्करस्य
मालदीवदेशस्य विदेश-
सचिवेन सह उपवेशनम्

विदेशमन्त्री डॉ. सुब्रह्मण्यम जयशंकरः
नवदेहल्यां मालदीवदेशस्य
विदेशमन्त्रिणा मूसाजमीरेण सह
मिलितवान्। समागमे डॉ. जयशंकरः
अवदत् यत् निकटप्रतिवेशित्वेन द्वयोः
देशयोः सम्बन्धाः परस्परहितेन
परस्परसंवेदनशीलतायाश्च सुदृढाः
भविष्यन्ति।

राष्ट्रपतिः द्रौपदीमूर्मू
इत्यनया प्रदत्ताः
पद्मपुरस्काराः

अद्य नवीदिल्लीनगरस्य राष्ट्रपतिभवने
द्वितीये नागरिकालंकरण समारोहे
राष्ट्रपतिद्रौपदी मूर्मूः पद्मपुरस्कारं
अददत्। राष्ट्रपतिना प्रख्यातायै
कलाकारायै डॉ. वैजयन्तीमालाबाली
तथा तेलुगुचलचित्रस्य अभिनेत्री
कोनिडेला चिरंजीवी इत्येते
पद्मविभूषणेन सम्मानिते।
एशियादेशस्य प्रथमा
सर्वोच्चन्यायालयस्य
महिलान्यायाधीशयाः एम फातिमा
बीवी इत्यस्याः अपि मरणोत्तरं पद्मभूषणं
प्रदत्तम्। प्रख्यात हृदयरोग विशेषज्ञः
डॉ. अश्विनः बालचंद्रः मेहता व दिग्गजः
राजनैतिकनेता ओ. राजागोपालः
इत्यस्मै अपि तृतीयः सर्वोच्चः
नागरिकसम्मानः दत्तः।
अध्यात्मवादस्य क्षेत्रे अनुकरणीयाय
योगदानाय तोगदान रिंपोछे इत्यस्मै
मरणोत्तरं पद्मभूषणं प्रदत्तः। क्रीडिका
जोशनाचिनप्पा, कृषिक्षेत्रे चेल्लाम्मल,
हिन्दुस्तानी शास्त्रीयः गायकः
सोमदत्तबट्टः एवं मूर्तिकारः ए वेलु
आनंद चारी इत्येते पद्मश्रीपुरस्कारैः
सम्मानिताः।

अक्षय-पुण्यप्रदायिनी भवति अक्षयतृतीया

हिमसंस्कृतवार्ताः, डॉ. मनोजशैलः
प्रदेशाध्यक्षः, हि.रा.सं. शिक्षक, परिषद्

अक्षय तृतीया विशेषः अक्षय-पुण्यप्रदायिनी
भवति अक्षय-तृतीया। त्रेतायुगस्य आरम्भदिनं
वर्तते अक्षय-तृतीया। (डॉ. मनोज शैलः) अद्य
अक्षयः तृतीया वर्तते। अक्षयतृतीयायाः
संपूर्णावधिः शुभदा भवति। एतदर्थं अस्यां तिथौ
धार्मिककार्याणां कृते मुहूर्तस्य आवश्यकता न
भवति। अस्यामेव तिथौ हयग्रीव-अवतारः,
परशुराम-अवतारः नर-नारायणयोः
प्रकटीकरणम् च बभूव। अस्मिन् दिवसे ब्रह्मणः
एवं श्रीविष्णोः मिश्रिताः रश्मयः श्रेष्ठदेवलोकेभ्यः
पृथिव्यां आगच्छन्ति। येन पृथिव्यां
सात्त्विकतायाः मात्रा १० प्रतिशतं यावद्
वृद्धिमाप्नोति। अस्य कालस्य महिम्नत्वादेव
अस्यां तिथौ पवित्रासु नदीषु स्नानदानैः
धार्मिककृत्यैश्च अक्षताः आध्यात्मिकाः लाभाः
प्राप्यन्ते। अक्षयतृतीयायां देवतानां पितृणां
निमित्तं च यत्किमपि क्रियते तत्सर्वं
अक्षयफलदायकं भवति।

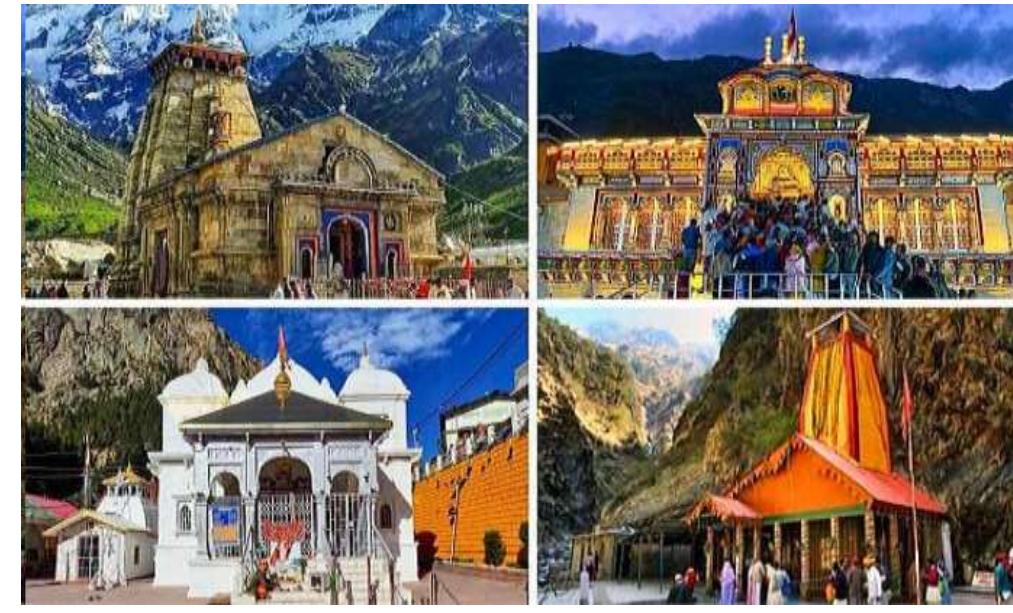

हिन्दुपञ्चाङ्गानुसारं प्रतिवर्षं वैशाखमासस्य
शुक्लपक्षस्य तृतीयातिथौ भगवतः
विष्णोः अवतारस्य परशुरामस्य
जन्मोत्सवः आचर्यते।

भगवतः परशुरामस्य जन्म अक्षयतृतीयादिने
प्रदोषकाले अभवत्, अक्षय-तृतीयायाः
महत्त्वमभिलक्ष्य भगवता श्रीकृष्णेन युधिष्ठिराय
अकथयत् यत्- अस्यां तिथौ क्षयमुर्षति हुतं न
दत्तम्, तेनाक्षयेति कथिता मुनिभिस्तृतीया
। उद्दिश्य दैवतपितृन्क्रियते मनुष्यैः, तत् च अक्षयं
भवति भारत सर्वमेव। अर्थात् अस्यां तिथौ
कृतस्य दानस्य होमस्य च क्षयं नैव भवति। अतः
एव मुनिभिः अयं दिवसः 'अक्षय-तृतीया'
अभिहितः। देवान् पितृन् च उद्दिश्य अस्यां तिथौ
यत्कर्म क्रियते तदक्षयम् अविनाशी च भवति।
अक्षयतृतीयायाः तिथिः सार्द्धत्रिमुहूर्तेषु एकं
विशिष्टं मुहूर्तं वर्तते। अक्षय-तृतीयायाः दिवसे
सत्ययुगस्य समाप्तिः त्रेतायुगस्य च प्रारम्भः
भवति। एतस्माद् एव अयं कालः द्वयोः युगयोः
सन्धिकालः वर्तते। सन्धिकालस्य मुहूर्तं किञ्चिद्
क्षणानां भवति परञ्च अक्षयतृतीयायां तस्य फलं
चतुर्विंशतिः होरात्मकं भवति। एतस्माद् एव अयं
दिवसः आदिवसं शुभकर्माणि कर्तुं शुभदायकं
मङ्गलप्रदं च भवति।

उत्तराखण्डः केदारनाथ, गंगोत्री, यमुनोत्री-धामानां
द्वाराणि अद्य आरभ्य उद्घाटितं भविष्यन्ति

(हिमसंस्कृतवार्ताः- प्रवीण कुमारः)
उत्तराखण्डस्य विश्वप्रसिद्धकेदारनाथ, गंगोत्री,
यमुनोत्री धामानां द्वारं अद्य आरभ्य भक्तानां कृते
उद्घाटितं भविष्यति। अनेन सह राज्ये चारधाम
यात्रा आरभ्यते। एतानि तीर्थकेन्द्राणि
द्वारोद्घाटनस्य शुभ अवसरे पुष्पैः अलङ्कृतानि
सन्ति। एतावता २२ लक्षाधिकाः भक्ताः
चारधामयात्रायाः कृते पञ्जीकरणं
कृतवन्तः। यमुनोत्री कृते ३ लक्षं ४४
सहस्राधिकाः भक्ताः, गङ्गोत्री कृते प्रायः ३ लक्ष
९२ सहस्राधिकाः पञ्जीकरणं
कृतवन्तः। केदारनाथधामस्य कृते ७ लक्षं ६०
सहस्राधिकाः तीर्थयात्रिकाः पञ्जीकरणं कृतवन्तः,
बद्रीनाथधामस्य कृते प्रायः ६ लक्षं ६०
सहस्राधिकाः तीर्थयात्रिकाः पञ्जीकरणं
कृतवन्तः।

अपि च हेमकुन्दसाहययात्रायाः कृते
पञ्चत्वारिंशत्सहस्राणि नवशतानि नवषष्टिः
भक्ताः पञ्जीकृताः सन्ति।

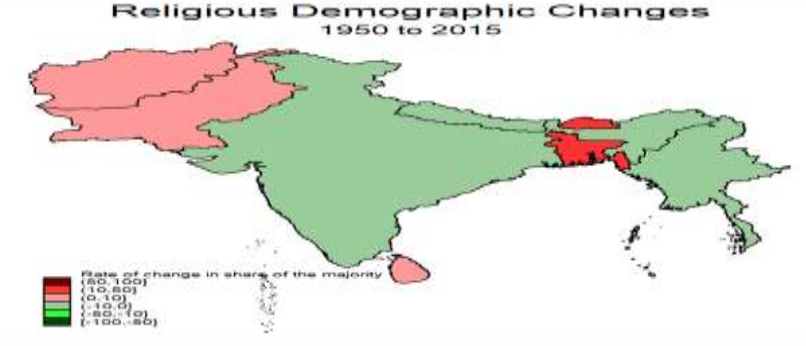
एतस्मिन् अन्तरे संसदीय-मन्त्री डॉ. प्रेमचन्द्र
अग्रवालः चारधामयात्रायाः कृते १३५ बसयानानि
प्रेषितवान्। एतेषु बसयानेषु चतुःसहस्रं पञ्चाशत्
भक्ताः पवित्रयात्रास्थलेषु गमिष्यन्ति।

ICMR इत्यनेन भारतीयानाम् आहारस्य उन्नतीकरणाय मार्गदर्शिकाः प्रदत्ताः

हिमसंस्कृतवार्ताः, डॉ. मनोजशैलः भारतीय- चिकित्सा- संशोधनपरिषद्- ICMR इत्यनेन २०२४ तमस्य
वर्षस्य कृते आधुनिकभोजनानुरूपं भारतीयानाम् आहारस्य उन्नतीकरणाय मार्गदर्शिकाः प्रदत्ताः। हैदराबाद-
नगरस्य राष्ट्रिय-पोषण-संस्थायाः शोधकर्तृभिः निर्मिताम् एतां मार्गदर्शिकां विशेषतया जनान् शारीरिकरूपेण
सक्रियताम् आचरितुं परामर्शः दत्तः। नियमितव्यायामस्य, लवणस्य सेवनं सीमितं कर्तुं, उच्चवसा, शर्करा,
अतिप्रसंस्कृतानि खाद्यानि न्यूनीकर्तुं, अतिवजनं च निवारयितुं पदानि ग्रहीतुं च अनुशंसति।

सर्वेक्षणम्

भारते बहुसंख्यकजनसंख्या
१९५० तः २०१५ पर्यन्तं
७.८-२ प्रतिशतं न्यूनीभूता

भारते बहुसंख्यकजनसंख्या १९५० तः
२०१५ पर्यन्तं ७.८-२ प्रतिशतं
न्यूनीकृता अस्ति। दक्षिण एशियादेशेषु
म्यान्मारदेशस्य पश्चात् एषः द्वितीयः
बृहत्तमः क्षयः अस्ति। प्रधानमन्त्रिणः
आर्थिकपरामर्शपरिषदः प्रतिवेदने उक्तं
यत् भारते अल्पसंख्यकसमूहानां -
मुस्लिम-ईसाई-बौद्ध-सिक्ख-जनानाम्
- भागस्य वृद्धिः अभवत्, जैन-पार्सी-
जनसङ्ख्यायां च न्यूनता अभवत्
प्रतिवेदने उक्तं यत् १९५० तमे वर्षे
हिन्दुजनसंख्या ८४.६-८ प्रतिशतं
आसीत्, यत् २०१५ तमे वर्षे ७८.०-६
प्रतिशतं यावत् न्यूनीकृतम्। अस्मिन्
एव काले देशे मुस्लिमजनसंख्या ४३.१-
५ प्रतिशतं वर्धिता, ईसाईजनसंख्या
५.३-८ प्रतिशतं च वर्धिता। प्रतिवेदने
१६७ देशेषु धार्मिकाल्पसंख्याकानां
भागस्य विस्तृतं विश्लेषणं कृतम् अस्ति
। तत्र उक्तं यत् बाङ्गलादेशे, पाकिस्ताने,
श्रीलङ्कादेशे, भूटानदेशे,
अफगानिस्तानदेशे च अल्पसंख्याकानां
जनसंख्यायां महती न्यूनता अभवत्।
१९५० तमे वर्षे २०१५ तमे वर्षे च १६७
देशेषु बहुसंख्यकधार्मिकसमुदायस्य
जनसंख्यायां औसतेन २२ प्रतिशतं
न्यूनता अभवत्।

सुभाषितम्

शरदि न वर्षति गर्जति
वर्षति वर्षासु निःस्वनो मेघः।
नीचो वदति न कुरुते
न वदति सुजनः करोत्येव।।

भावार्थः- शरद ऋतु के बादल केवल
गरजते हैं, बरसते नहीं। वर्षा ऋतु के
बादल बरसते हैं, गरजते नहीं। उसी
प्रकार निकृष्ट व्यक्ति केवल बोलते हैं,
कुछ करते नहीं। परन्तु सज्जन व्यक्ति
करते हैं, बोलते नहीं।

प्रतीकसाठ्ये मुम्बई

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते
सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

कांग्रेसप्रत्याशी विक्रमादित्यसिंहः, आनन्दः शर्मा च नामांकनं कृतवन्तौ

जयरामस्य पटकथायुक्तं चलचित्रं
जूनमासस्य ४ दिनाङ्के 'बाक्स ऑफिस
इत्यत्र असफलं भविष्यति

नामाङ्कनान्तरं विक्रमादित्यसिंहः अवदत् यत् अद्यपर्यन्तं मान्या (कङ्गना) मण्डीविषये स्वस्य दृष्टिविषये एकमपि वचनं न उक्तवती। विकासविषयेषु वयं युद्धं करिष्यामः। वयं विकासस्य राजनीतिं कुर्मः, ते मनोरञ्जनस्य राजनीतिं कुर्वन्ति। अस्य निर्देशकः जयरामठाकुरः अस्ति। जयरामस्य पटकथाकृतम् एतत् भाजपा-चलचित्रं जून- मासस्य चतुर्थे दिने 'बाक्स- ऑफिस-मध्ये' अवश्यमेव असफलं भविष्यति। असौ उक्तवान् यत् वयं केवलं विषयेषु निर्वाचनं करिष्यामः। संसदीय निर्वाचनक्षेत्रे सीएसडी-कैंटीन डिपो, सैन्य-अकादमी, भृगु- जोत- कन्दरा, जलोड़ीजोत- कन्दरा (CSD Canteen, Depot, Army Academy, Bhrigu Jot Tunnel, Jalodi Jot Tunnel) इत्येतेषां निर्माणं तस्य प्राथमिकता भविष्यति।

हिमसंस्कृतवार्ता- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।

हिमाचलप्रदेशस्य मण्डी संसदीयासनतः काङ्ग्रेसस्य प्रत्याशी विक्रमादित्यसिंहः, काङ्गड़ातः आनन्दशर्मा च गुरुवासरे नामांकनपत्रं कृतवन्तौ। विक्रमादित्यस्य नामांकने मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुकुः, राज्यप्रभारी राजीवशुक्लः, प्रदेशकांग्रेसस्य अध्यक्ष प्रतिभासिंह, पूर्वमंत्री कौलसिंहठाकुरः अन्ये च पदाधिकारिणः उपस्थिता आसन्। अस्मिन् समये विक्रमादित्यः अपि शक्तिं प्रदर्शितवान्। नामाङ्कनान्तरं मीडियाभिः सह वार्तालापं कुर्वन् राजीवशुक्लः विश्वासः अकरोत् यत् विक्रमादित्यसिंहः लक्षद्वयाधिकान्तरेण विजयं प्राप्स्यति।

भाजपायाः वास्तविकं मुखं जनाः ज्ञातवन्तः- सुक्युः

इतरथा मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुकुः अवदत् यत् राज्यस्य जनाः भाजपायाः वास्तविकं मुखं ज्ञातवन्तः। तत्र सर्वकारस्य पतनस्य प्रयासः आसीत्, अधुना तस्य उत्तरं प्राप्स्यति। आपदा प्रभावितस्थितौ अस्मिन् निर्वाचने काङ्ग्रेसपक्षः यथा क्रीडितः। १५ मासस्य कार्यकालः, यस्मिन् सामान्यजनसम्बद्धेषु विषयेषु कार्यं कृतम्। एतान् सर्वान् विषयान् वयं सार्वजनिकन्यायालये स्थापयिष्यामः। काङ्गड़ा-चम्बा संसदीयासनतः काङ्ग्रेस प्रत्याशी आनन्दः शर्मा धर्मशालायां नामांकनं पूरितवान्। अस्मिन्नवसरे अपि मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुकुः, उपमुख्यमंत्री मुकेश अग्निहोत्री, कांग्रेस्पदेशाध्यक्षा प्रतिभासिंह, कांग्रेस्पदेशप्रभारी राजीवशुक्लः आदयः उपस्थिता आसन्।

राजीवः भारद्वाजः तथा सतपालरायजादा १०, सुल्तानपुरी च १३ दिनांके नामांकनं करिष्यन्ति

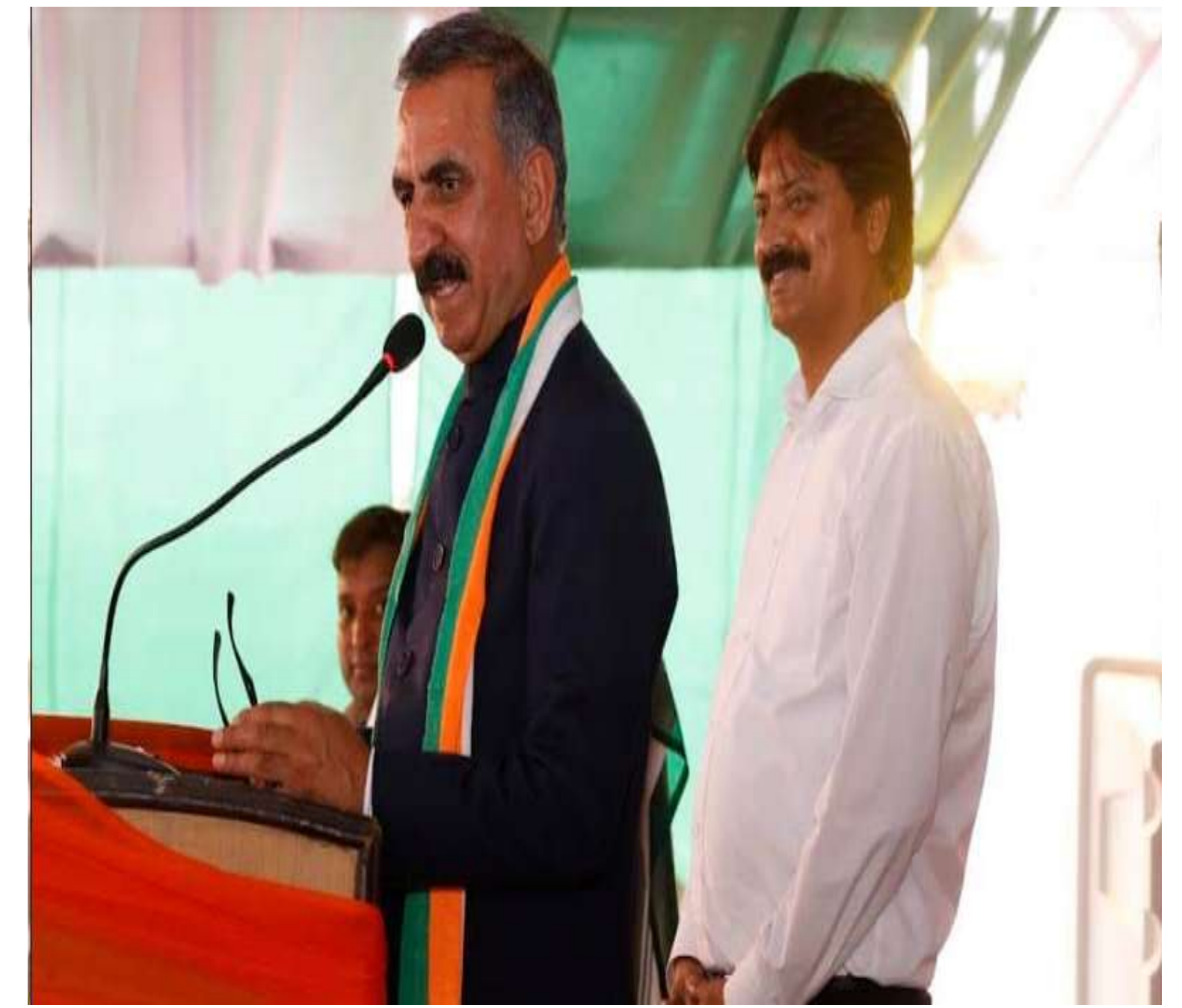
हमीरपुरसंसदीयक्षेत्रतः कांग्रेस्पत्याशी सतपालरायजादा तथा शिमलासंसदीयक्षेत्रात् प्रत्याशी विनोदसुल्तानपुरी च मई १३ दिनांके नामांकनं करिष्यतः। अस्मिन् काले अपि काङ्ग्रेसपक्षः हमीरपुरे, शिमलानगरे च निर्वाचनजनसभाः करिष्यति। कांगड़ा-चम्बा संसदीयक्षेत्रतः भाजपाप्रत्याशी डॉ. राजीवभारद्वाजः १० दिनांके नामांकनं करिष्यति।

काङ्ग्रेसदलं सैम पित्रोदायाः वचनेन सहमतं नास्ति, देशस्य प्रत्येकः नागरिकः सम्मानितः अस्ति- राजीवशुक्लः

हिमसंस्कृतवार्ता- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।

हिमाचलप्रदेशस्य काङ्ग्रेसप्रभारी राजीवशुक्लः अवदत् यत् काङ्ग्रेसदलं सैमपित्रोदायाः वक्तव्येन सह सहमतं नास्ति। गुरुवासरे धर्मशालायां काङ्गड़ा-संसदीयक्षेत्रात् काङ्ग्रेसप्रत्याशी आनन्दशर्मा-महोदयस्य नामाङ्कनान्तरं शुक्लः निजी-समाचार-संस्थायाः ए.एन.आई. इत्यनया सह कथितं यत् एतत् तस्य व्यक्तिगतं मतम् वर्तते। काङ्ग्रेसः सर्वथा स्पष्टः अस्ति यत् देशस्य जनः प्रत्येकः नागरिकः च सम्मानितः अस्ति, अस्माकं भारतस्य नागरिकश्च अस्ति। अधुना सैम पित्रोदा अपि तस्य स्वपदात् निष्कासितः अस्ति। अयं देशः पुष्पगुच्छः अस्ति यस्मिन् विविधाः जनाः निवसन्ति। इयमेव अस्माकं विशेषता, एतद् एव अस्माकं वैशिष्ट्यम् च। अत एव अहं न मन्ये यत् सैम पित्रोदा इत्यनेन एतादृशं वचनं कर्तव्यम् आसीत्।

'कारागृहं गमिष्यन्ति' विक्रीताः विधायकाः- मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुकुः

हिमसंस्कृतवार्ता- धर्मशाला। मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुकुः अवदत् यत् हिमाचलप्रदेशस्य विक्रीताः विधायकाः कारागृहं गमिष्यन्ति। अन्वेषणं प्रचलति, तस्य समाप्तेः अनन्तरं महत् प्रकाशनं भविष्यति। तेषु केचन भूतस्कराः, मादकद्रव्यतस्कराः, केचन खनन-तस्कराः च अभवन्। धर्मशालाविधायकः अपि १४ मासेषु राजनैतिकविपण्यां स्वं विक्रीतवान्। मुख्यमंत्री लोकसभाप्रत्याशिनः आनन्दशर्मा इत्यस्य नामाङ्कनपत्रानन्तरं जोरावरक्रीडाङ्गणे एतानि वचनानि उक्तवान्। मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुकुः अवदत् यत् हिमाचलप्रदेशस्य इतिहासे अस्माकं सर्वकारेण एकवर्षे सर्वाधिकं २२०० कोटिरुप्यकाणां अतिरिक्तराजस्वं प्राप्तम्। यदि राज्यस्य जनाः भ्रष्टाचारस्य द्वाराणि पिधाय अस्मान्

समर्थयन्ति तर्हि समाजस्य प्रत्येकस्य वर्गस्य कृते पूर्वापेक्षया सर्वकारस्य कोषः अधिकः उद्घाटितः भविष्यति। अस्माकं सम्पूर्णं मन्त्रिमण्डलं राज्यं स्वावलम्बनं कर्तुं प्रवृत्तम् अस्ति। जयरामठाकुरः मुख्यमन्त्रीरूपेण ५ वर्षाणि यावत् सुप्तवान्, अतः राज्यस्य कोषस्य लुण्ठनं जातम्। भाजपानेतृभिः राज्यकोषस्य महती हानिः कृता, एतत् अपि आगामिसमये प्रकाशितं भविष्यति। काङ्ग्रेससर्वकारस्य १५ मासस्य कार्यकालस्य आधारेण जनमतस्य न्यायालये राजनैतिकाह्वानं वर्तते। ये मुद्रापत्राधारितं मतं क्रीणन्ति तेभ्यः पाठं पाठयितुं जनस्य हस्ते अस्ति।

मुख्यमंत्री उक्तवान् यत् जूनमासस्य प्रथमदिनाङ्के काङ्गड़ासंसदीयक्षेत्रात् आनन्दशर्माणं सांसदरूपेण निर्वाचयन्तु, तस्य स्वरः राष्ट्रियस्तरस्य श्रूयते। सामान्यजनस्य कृते तस्य हृदये पीडा अस्ति, सः सामान्यकुटुम्बात् एतत् पदं प्राप्तवान्। आनन्दस्य परिचयस्य आवश्यकता नास्ति, हिमाचलः तस्य मनसि निवसति। सः काङ्गड़ायाम् अपि च सम्पूर्णं हिमाचले स्वस्य राज्यसभा-सांसद-निधिं दत्तवान्। पूर्वस्मिन् मनमोहनसिंहसर्वकारे आनन्दशर्मणः वर्चस्वम् आसीत्। मण्ड्यां भारतीय-सूचना-प्रौद्योगिकीसंस्थानं (IIT) काङ्गड़ायां केन्द्रीयविश्वविद्यालयः,

एनआईएफटी (NIF), कन्दरोड़ी इत्यत्र च १५० रुप्यकाणां औद्योगिकपार्कः, पालमपुरनगरे चायमण्डलस्य क्षेत्रीयकार्यालयः इत्यादयः बृहत् उपहाराः राज्याय आनयत्। मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुकुः उक्तवान् यत् आनन्दशर्मा दलस्य शीर्षनेतृत्वस्य आज्ञानुसारं निर्वाचनक्षेत्रे प्रविष्टः अस्ति। सः मां मुख्यमंत्री सति उक्तवान् यत् हिमाचलप्रदेशः आत्मनिर्भरः कर्तव्यः तर्हि ग्रामीणक्षेत्रेषु निवसतद्भिः जनेभ्यः साक्षात् आश्रयराशिः प्रेषयितव्याः। हिमाचलसर्वकारः १५ मासानां कार्यकाले जनहिताय कार्यं कृतवान्। राज्ये एतादृशी महती आपदा अभवत्, परन्तु केन्द्रसर्वकारः एकं नाणकमपि न दत्तवान्, यदा लघुबालाः स्वरक्षितकोषं भङ्ग्य दानं कृतवन्तः। भाजपा केवलं राजनीतिषु व्यग्रः एव आसीत्, जनानां व्रणं न चिकित्सति स्म। मुख्यमंत्री उक्तवान् यत्, दलेन विधानसभा- उपनिर्वाचने धर्मशालातः जग्गी स्थापितः। विक्रयणार्थं न, प्रामाणिकम्। धर्मशालानगरनिगमस्य महापौरत्वेन सः उत्तमं कार्यं कृतवान्, मित्रवतः च अस्ति। जनता निर्वाचने तस्य समर्थनं कुर्यात्, धर्मशालायाः विक्रयणीयस्य विधायकस्य विषये जनसामान्यं जानाति, केवलं जनशक्तिः एव तस्मै पाठं शिक्षयिष्यति।

वर्तमानपरिप्रेक्ष्ये परिस्थित्यानुसारं भारतीयसंस्कृतेः दर्शनस्य अवगमनस्य च आवश्यकता- राज्यपालः शिवप्रतापशुक्लः

भारतीयोच्चाध्ययन संस्थाने शिमलायां महर्षिदयानन्दस्य जयन्त्युपलक्ष्ये त्रिदिवसीया राष्ट्रीय संगोष्ठी आरब्धा

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। राज्यपालः शिवप्रतापशुक्लः अवदत् यत् वर्तमानपरिप्रेक्ष्ये वर्तमानपरिस्थित्यानुसारं भारतीयसंस्कृतेः अवगमनस्य च आवश्यकता वर्तते। भारतं विश्वस्य अग्रभागे आनेतुम् अस्माभिः गौरवपूर्णसंस्कृतौ गर्वः कर्तव्यः। राज्यपालः गुरुवासरे महर्षिदयानन्दसरस्वती इत्यस्य २०० तमे जयन्त्युपलक्ष्ये भारतीय-उच्चाध्ययन- संस्थानम् शिमलाद्वारा आयोजितायाः त्रिदिवसीयायाः अन्ताराष्ट्रीयः संगोष्ठ्याः उद्घाटने मुख्यातिथिरूपेण सम्बोधनं कुर्वन् आसीत्। सः अवदत् यत् महर्षिदयानन्दः एकः महापुरुषः आसीत् यः सम्पूर्णक्रान्तिं प्रारभत, “वेदं प्रति गच्छतु” इति घोषम् अयच्छत्। सः अवदत् यत् स्वामीजी वैदिकसंस्कृतेः, धर्मस्य, दर्शनस्य च रक्षणार्थं वैदिकसन्देशस्य प्रचारं कृतवान्, वैदिकधर्मस्य विकृतिं दूरीकर्तुं दृढप्रयत्ना च अकरोत्। सः समाजस्य उनयनस्य दिशि अनेकानि कार्याणि अकरोत्, येषु जातिव्यवस्थां अस्पृश्यतां च दूरीकृत्य दलितानाम् उत्थानस्य कार्यम्, बालविवाहस्य सतीव्यवस्थायाः च विरोधः, विधवापुनर्विवाहस्य समर्थनम् इत्यादयः सन्ति।

सः अवदत् यत् प्रथमवारं वेदानां लोकप्रियभाषायां अनुवादः करणीयः इति श्रेयः स्वामी दयानन्दस्य भवति। राज्यपालः अवदत् यत् तस्य वेदभाष्यपद्धत्या वेदव्याख्यायाः भविष्यस्य दिशा निर्धारिता भवति। तेन गुरुकुलशिक्षाव्यवस्थां पुनरुत्थानम् अकरोत्। अद्य देशे सर्वत्र सहस्राणि गुरुकुलानि चलन्ति, यतः छात्राः विश्वे वैदिकसंस्कृतेः रक्षणं कृत्वा देशस्य नाम उत्थापितवन्तः। सः अवदत् यत् महर्षि दयानन्दः महिलाजागरणस्य घोषणां कृत्वा महिलाशिक्षणाय अथकपरिश्रमं कृतवान्। अनेकेषां बालिकागुरुकुलानां, महिलामहाविद्यालयानाञ्च स्थापना अस्यैव परिणामः अस्ति। स्वामीजी वैदिकसंस्कृतेः रक्षणार्थं बहुप्रयत्नान् अकरोत्। संस्कारविधिः, “गोकुरुगनिधिः” सत्यार्थप्रकाशः इत्यादीनि अनेकानि पुस्तकानि तेन लिखितानि समाजाय दिशां दातुं सहायकानि सिद्धानि अभवन्। राज्यपाल अवदत् यत् स्वराज्यस्य स्वदेशीयस्य च महत्त्वं सर्वप्रथमं प्रकटितवान्। तस्य आश्चर्यजनक-आह्वानेन प्रेरिताः बहवः भारतीययुवकाः स्वातन्त्र्य-आन्दोलने सक्रियताम् अवाप्तवन्तः।

हिमसंस्कृतवार्ता:

सः अवदत् यत् देशं स्वतन्त्रं कर्तुं यानि आन्दोलनानि अभवन्, तानि महर्षिदयानन्देन, तेन स्थापितेन आर्यसमाजेन च केनचित् प्रकारेण प्रभाविताः आसन्। भारतस्य स्वातन्त्र्य- आन्दोलनं तस्य प्रेरणा-प्रभाव-कारणात् अपारं बलं प्राप्तवान्। सः अवदत् यत् स्वामीजी इत्यस्य शिक्षाः अद्यत्वे अधिकाः प्रासंगिकाः सन्ति। भारतीयज्ञानपरम्परायाः प्रवर्धने प्रसारणे च महत्त्वपूर्णां भूमिकां निर्वहति इति संस्थायाः प्रशंसा अपि अकरोत्। ततः पूर्वं भारतीयोच्चाध्ययनसंस्थानस्य शासकीयसंस्थायाः अध्यक्षः प्रो. शशिप्रभाकुमारः राज्यपालस्य स्वागतं कृत्वा संगोष्ठ्याः विषये विस्तृतां सूचनां दत्तवान्। स्वामी दयानन्दसरस्वती इत्यस्य लेखनकृतीनां विषये विशेषतया संस्कृतस्य स्थानीयभाषाणां च प्रचारविषये विस्तृतां सूचनां दत्तवान्। बालिकानां शिक्षायां तस्य योगदानं स्मरणं कुर्वन् सः अवदत् यत् तस्य योगदानस्य फलस्वरूपम् अद्यत्वे महिलाः विकासस्य विभिन्नक्षेत्रेषु अग्रणी भूमिकां निर्वहन्ति।

धारावाहिकं गीताप्रश्नोत्तरम्-४७ (नवमोऽध्यायः प्रारभ्यते)

अस्मिन् नवमे अध्याये अत्यन्तं गुह्यविषयोपरि भगवता अर्जुनः प्रबोधितः प्राप्यते। यतः अध्यायस्य नाम हि राजविद्याराजगुह्ययोगः इति वर्तते। तदत्र यथामति उपस्थाप्यते।

अर्जुनः- भगवन्! इतः पर्यन्तं मया भवतः मुखारविन्दतः ज्ञानविज्ञानादीनां विषये बहुधा श्रुतम्, यथामति अवगतमपि। इदानीं मदुद्दिश्य किं वक्तुकामः अस्ति भवान्?

श्रीकृष्णः- आं भ्रातः! मया ज्ञानविज्ञानयुक्तः विषयः इतः पूर्वं बहुधा उक्तः एव। तथापि तादृशमेव विज्ञानसहितम् अत्यन्तं गोपनीयं ज्ञानं त्वदुद्दिश्य पुनः वदिष्यामि। यतोहि त्वं दोषदृष्टिरहितः असि, अतः तव प्रसादनार्थं हि प्रवक्ष्यामि, येन ज्ञानेन त्वं जन्ममरणरूपात् अस्मात् संसारात् विमोक्ष्यसे।

अर्जुनः- विज्ञानसहितं तज्ज्ञानम् अतीव कठिनं स्यात् किं भगवन्?

श्रीकृष्णः- नैव कठिनम् अर्जुन! तज्ज्ञानं तु सर्वासं विद्यानां राजा, सम्पूर्णगोपनीयामपि राजा, अतीव पवित्रम्, उत्तमं, प्रत्यक्षं फलप्रदं, धर्ममयम्, अविनाशि, तस्य अनुष्ठानमपि अतीव सुकरं च वर्तते।

अर्जुनः- तर्हि एतादृशी सुकरा विद्या सर्वैः कथं वा न लभ्यते, भगवन्?

श्रीकृष्णः- हे पार्थ! अधिकांशाः मनुष्याः अस्मिन् जगति स्वाभाविकतया हि मायावृताः, स्वार्थिनः च स्युः, ते अस्मिन् ज्ञानविज्ञानरूपे धर्मे, आचरणे च श्रद्धाविश्वासादिकं न कुर्वन्ति। अतः ते माम् अप्राप्य मृत्युसंसारवर्त्मनि एव निवर्तन्ते अर्थात् वारं वारं जन्ममरणसृतिम् अधिगच्छन्ति।

अर्जुनः- भगवन्! तर्हि कः सः ज्ञानविज्ञानरूपः धर्मः, कृपया उच्यताम्?

श्रीकृष्णः- शृणु, अर्जुन! यत्र सम्पूर्णप्राणिनां स्वतन्त्रसत्ता उररीक्रियते, तत्र अव्यक्तरूपेण सर्वप्राणिषु अहमस्मि, ते सर्वप्राणिनः च मयि सन्ति। परन्तु यत्र प्राणिनां स्वतन्त्रसत्ता न अङ्गीक्रियते, तत्र अहं प्राणिषु न स्याम्, एवं प्राणिनः च न मयि स्युः। किन्तु सर्वम् अहमेव अस्मि।

अर्जुनः- परन्तु भगवन्! अस्य संसारस्य उत्पादकः, आधारः च कोऽस्ति?

श्रीकृष्णः- सः तु अहमेव अस्मि अर्जुन! परन्तु ममात्मा सम्पूर्णप्राणिनाम् उत्पादकः, धारकः, भरणपोषकः च सन् अपि तेषु स्थितः नास्ति। तेभ्यः सर्वथा निर्लिप्तः अस्ति। एतदेव मम ऐश्वर्यं, सामर्थ्यं वा वर्तते इति जानीहि।

अर्जुनः- भगवन्! ते प्राणिनः कथं वा भवति स्थिताः सन्ति?

श्रीकृष्णः- अर्जुन! पश्य, उदाहरणत्वेन कथयामि, सर्वत्र विचरन् अयं महान् वायुः अस्ति ननु, एषः निरन्तरम् आकाशे एव स्थितः भवति, तथैव एते सर्वे प्राणिनः मय्येव तिष्ठन्ति इति अवगच्छ।

अर्जुनः- यदि एते प्राणिनः भवति एव स्थिताः स्युः, तर्हि तु एते मुक्ताः भवेयुः एव नु?

श्रीकृष्णः- नहि पार्थ ! एतावता सहजतया कथं वा ते मुक्ताः भवेयुः? नैव सर्वथा। प्रकृतिसम्बन्धिनः ते प्राणिनः महाप्रलयकाले मदीयां प्रकृत्यां विलीयन्ते, ततः पुनः महासर्गादौ तान् सृजाम्यहम् इति। (गीता - १/१-७) (अनुवर्तिष्यते)

असमप्रदेशीयः विज्ञानशिक्षकः, नारदोपाध्यायः

अक्षरधाम-मन्दिरे भक्तिविषयकं बहुभाषीयं राष्ट्रियं कविसम्मेलनम्

हिमसंस्कृतवार्ताः, नवदिल्ली ऐषमः मई मासस्य पञ्चम्यां अक्षरधाम-मन्दिरे भक्तिविषयकं बहुभाषीयं राष्ट्रियं कविसम्मेलनम् आयोजितम्। अक्षरधाममन्दिरस्य बी.ए.पी.एस. स्वामिनारायण-शोध-संस्थाने एकं भव्यं कविसम्मेलनम् अनुष्ठितम् अभूत्। “केशव काव्य कलरव २०२४” इत्याख्येऽस्मिन् कवि-सम्मेलने शिक्षा-जगतः नैके प्रसिद्धाः दिग्गजाः उपातिष्ठन्त। अस्मिन् बहुभाषीये सम्मेलने अतिथित्वेन जवाहरलाल-नेहरू-विश्वविद्यालयस्य वरिष्ठः संस्कृत प्राध्यापकः प्रो. सी. उपेन्द्र रावः, जामिया मिलिया इस्लामिया विश्वविद्यालयस्य संस्कृतविभागस्य अध्यक्षः, प्रो. गिरिश-चन्द्रपन्तः, लाल बहादुर-शास्त्रि-राष्ट्रिय-संस्कृत-विश्वविद्यालयस्य आचार्यः प्रो. भगीरथी नंदा दिल्ली विश्वविद्यालयस्य अङ्गभूतस्य हिन्दू महाविद्यालयस्य संस्कृताचार्यः डॉ. सुनील जोशी चा उपस्थिताः आसन्। कार्यक्रमस्य आरम्भः स्वामिनारायण भजनस्य सङ्गीतमयेन वचनमृत-श्रवणेन भगवतः महिमागानेन च साकं विहितः। एतस्य अनन्तरं, काव्यपाठस्य आयोजनात् प्राक् परम्परानुपालनेन मुनिवत्सलदास-स्वामिनः (स्वामिनारायण अक्षरधामः प्रभारी), सर्वनिवासदास स्वामिनः दिव्यमूर्तिदास स्वामिनश्च पावनोपस्थितौ दीप-प्रज्वालनस्य मंगलोद्घाटनम् अभूत्। कार्यक्रमस्य पूर्वस्मिन् सत्रे बी.ए.पी.एस. स्वामिनारायण-शोध-संस्थानस्य सहनिदेशककेन डॉ. ज्ञानानन्ददास स्वामिना भाषायाम् एकं स्वागत-वक्तव्यं प्रस्तुतम् प्रस्तुत। ततः परं काव्य प्रस्तुतिः समारब्धा। अग्रे प्रतिभागिभिः जनैः गुरुमहिमा, परमेश्वरकृपा, गुरुमहत्त्वं, परमेश्वर-प्रेम, गुरु-कृपा, आध्यात्मिकता चेति विषयेषु निज-निज-कविताः प्रस्तुताः प्रतिभागिनाम् उत्कृष्ट-प्रस्तुतयः पुरस्कृतीकृताः। पुरस्कारेषु कमलः श्रीमाली सर्वोत्तमः कविः, ‘कात्यायनी’ डॉ. पूर्णिमा शर्मा सर्वोत्तमा कवयित्री, डॉ. युवराज भट्टराई-वर्यः प्रथम पुरस्कारः, रघुवीर सिंह मुलथानः द्वितीय-पुरस्कारः, अंजू तिवारी तृतीय-पुरस्कारः, अक्षज श्रीवास्तवश्च सर्वोत्तमः बाल-कविः एंजल दियोरा सर्वोत्तमा बालिकाकवयित्री इति रूपेण क्रमशः पुरस्कृताः अभूवन्।

